

Any XI Núm 409
 ARTA 10 Novembre 1927.

DEU I PATRIA

PREUS
 Artá, i comarca any 4 Ptas.
 A fora id 6 »
 Extranger id 10 »

Per l'història d'Artá

UN MANUSCRIT INTERESSANT

Quant veim avui tant decaiguda la indústria del teixit en la nostra vila, quasi no nos sabem explicar fins a quin punt és justificada la fama de que sempre ha gosat en aquest ram; perquè, si preguntau als vells industrials de Ciutat i de molts de pobles, en què se distingia antigament la nostra vila en quant a la seua indústria, vos respondran que Artá era la vila aont hi havia més gran n.º de teixidors i que el drap i mesclilles d'Artá eren molt estimades, per lo ben teixides, de tal manera que de tots els punts de Mallorca enviaven aquí fil per teixir.

Avui, ha decaigut tant i tant que no 's podrien contar t i volta mitja dotzena de teixidors montats. La seua fama ha passada ja a l'història, i aquésta és de tal manera oblidada que tal volta no hi hagi dues dotzenes d'artanencs que teuguin notícia del floriment de la nostra indústria.

Mes, cal no oblidar-ho; cal que sempre nos serveixa com a timbre de glòria per retreure en honor a la nostra vila, i per tant, cal que tots els artanencs, sàpighen, propaguin i puguin provar amb arguments certs la justificació de tal fama que desgraciadament se perd.

Deim totaixó amb motiu d'haver nos mostrat el nostre amic En Juan Alzamora, un e-

xemplar curiosíssim manuscrit que posseïa, herència de sa família; és el llibre d'actes del gremi de *teixidors de lli* de la vila d'Artá. Just el fet de constituir gremi els teixidors de lli, ja diu com havien d'ésser moltíssims els que existien en la nostra vila; però en la lectura del mateix se pot veure la gran importància que tenia aquest gremi i la serietat amb que obrava; en ell consten llistes dels teixidors agremiats; les juntes rectoras, les actes dels acorts que prenien i les que s'extenien al examinar als aprendents després dels anys de mossatge, examen fozós a que se 'ls sometia per poder passar a la categoria de mestre i entrar a formar part del expressat gremi.

Els cuidaven del culte a l'Assumpta, la seua Patrona, corrent a càrreg seu els gastos de la Capella que fins fa poc hi hagué en la nostra Parròquia.

Aquell llibre, com se veu, és de gran interès històric i se conserva gràcies a haver caigut en mans d'un obrer tant culte com l'amic Alzamora, el qual té la bona voluntat de depositar-lo en el Museu regional d'Artá aont podrà ésser consultat pels amics de la nostra tradició i la nostra història.

D'ell, si Deu ho vol, n'extraurem còpies de les actes que

creguem més interessants lo qual comensam ja a fer avui amb la referent al quadro de l'Assumpta, les que creim han de plaure als nostres lectors.

A. F.

Die XXVI mensis

februarii 1714

In Dei nomine: Los honors Antoni Sancho Major i Juan Gili Sobreposats lo any corrent del ofici de teixidors de lli de la present Vila de Artá Miquel Gili, Antoni Alzamora, Jaume Carrió i Juan Juan Promens de dit ofici juntament amb los honors Pere Terrasa, Ramón Alsina, Martí Carrió, Jaume Guard, Juan Alzamora Juan Llull, Miquel Fornés i Miquel Sancho Sobreposat i conseller Miquel Gili promens i conceller de dit ofici congregats i ajuntats en casa de An. Crespí Síndic de dit ofici per afecta de tractar i resoldre cosas útils i profitosas a dit ofici fonch proposat de paraula per lo honor Juan Gili altre dels sobreposats dihent: honor Seños i savi concell, lo perque haveu fet ajuntar a V. m. es per ferlos notori com lo any passat el Ilm. i Rm. Sr. Bisbe en la visita que feu en Artá privá la Capella de Nostra Sra. de Asumpsió, de lo culto Divino per no estar desent; are ja veran V. m. que es necessari posar ma per refer al quadro de dita Nostra Sra per haver nosaltres i dit ofici acceptat dita Capella i axí V. m. voren lo que se ha de fer. I tots concordons, exceptat, lo honor Miquel Gili qui no vol que se fasse, foren de sentir i vot que se fasse dit quadro asso el que se ha de veura primer al mestre a qui doneram dit quadro a fer de quin modo i manera se compondrá i segons es veurá los plassos i pagues que se li haurá de donar cada any i vits se llibera concell per dit afecta.

Testes Juan Riutord fill de Juan i Sebastiá Literas fill de Pera.

Del llibre dels Teixidós de lli de la vila de Artá.

Les escoles noves de Petra

No li toca a un periòdic de la talla del nostre publicar extenses ressenyes dels actes que van realisant les demés viles de Mallorca. No podem fer-ho, ja per el curt espai de que disponem, ja perque l'ample intermedi entre un i altre número fa que sien ja xtemporants les ressenyes dels actes celebrats, que per altre part ha llegit ja tothom en la premsa de Ciutat.

No nos és doncs, possible dedicar les nostres columnes a ressenyar els actes molt simpàtics celebrats diumenge dia 6 a la vila de Petra, però no volem tampoc passar sense donar el nostre aplaudiment a l'esforç que aquesta vila ha verificat i la nostra adhesió al homenatge que se tributà a la 1ª autoritat civil de la província D. Pere Llosas Badia.

Fins fa poc, quant el ferrocarril passava arrán de la vila de Petra, els passatgers no tenien ni el més lleu pensament sobre aquella vila grisenca que en res s'havia cridada la atenció pública i si més no, tendrien únicament qualche frase de mal gust o més incults, i els qui es preocupen pel desvetlament de Mallorca, tal volta deplorarien l'apatia en que dormitava una vila per altra banda important en quant al cens de població.

Mes, a tots els pobles les arriba la seva hora, i la vila de Petra al desvetllar-se, ha em presa una vida activíssima i en pocs anys ha lograt atreure-se l'atenció de tota Mallorca que avui ha culminat en una verdadera admiració al veure com ha sabut quantrepassar en el camí de la cultura a moltes altres viles que gosaven de fama de progressives.

Fou Mn. Torrens (a.c.s.) el qui un dia donà un crit als petrers per ferlos regreixar la gran figura de l'Apòstol franciscà Fr Ginebró Serra natural d'aquella vila, qui fou un dels fundadors de la Capital de Califòrnia. I els petrers despertaren i al seguici de la veu del precursor del moviment pro cultura que s'ha establert en aquella vila obriren les bosses i els cors per fer una bella plassa i aixecar enmig d'ella una estàtua al més preclear dels fills d'aquella vila.

I desde aqueila feix en que la pele-

grinació franciscana hi dugué gent de tots els pobles de Mallorca, continuament ha sonat el nom de Petra que s'ha oberta una via de gloriosa ascència. Obrí una gran font en el centre de la vila: més tard reconstruí el Santuari de Bon Any que representa un gran esforç de voluntat i una amor fonda a lo propi. Seguí an aquestes la reconstrucció de la Casa de la Vila.

I ara, en un temps molt breu, ha duit a cap dues obres molt importants que són el nou col·legi per les monjes franciscanes i l'estret edifici per Escola graduada de nins.

Dinmenge passat se feu la benedicció dels dos per la qual se celebrá un festival que ha cridat l'atenció pública. Les monjes tenen ara lo que necessitaven, perque la casa que fins fa poc ocupaven no reunia condicions i la nova és de gran capacitat, haguent pogut destinar sales grandioses i amb totes les condicions pedagògiques a l'ensenyansa de nines i de parvuls. En ell hi ha també la nova capella, gran i alta amb un artessonat molt vistós. Les monjes i la vila estan d'enhonorabona Elles per poder tenir un casal decent i capás i la vila perque d'un cop ha pogut complementar per les nines l'esforç que ha fet per resoldre'l problema de l'ensenyansa dels nins en l'alsament del magnific edifici per l'escola graduada.

Aquest es estat aixecat en plena llum i aire en les afores de la població. Es de una senzillesa, i magestat corprenadores, disponguent de quatre sales grandioses i totes les dependencies que en semblants edificis són convenients. I aquesta gran obra és estada duita a cap amb manco d'any i mig lo qual representa un esforç colossal per una vila de la població de Petra.

Aquest esforç se deu sens dupte a haver tengut un cap de venter de voluntat férrea un homo d'activitat admirable que sacrifica sos interessos a favor de la vila, i per ella és capaç als més grans sacrificis. Es aquest D. Carles Horrach an a qui la vila és deutora de l'avenc que s'hi nota en tots els ordres. Ditxosos els pobles qui al devant de la seva administració poden contr-

amb un honor la probidad, honrada energia i esperit justicier del Sr Horrach. Ell ha tenguda la sort de sebrer-se atreure un gran auxiliar com l'exm. Sr. Governador Civil D. Pere Llosas Badia el qual ha secundades les iniciatives del Sr. Horrach facilitant-li el camí per dur a bon terme les empreses que s'ha proposat i la vila agràida a totes les proves d'estimació del Sr Governador li ha fet lloc en el festival celebrat diumenge, dedicant li una gran via novament oberta.

Sia la més completa enhonorabona al Sr Horrach i al poble de Petra que reb els beneficis de la seva bona gestió. Agram-li al mateix temps la invilació que nos passà i les atencions que del consell permanent reberem.

F.

De Son Servera

Davant un públic selecte i numerosíssim s'estrená, com anunciarem diumenge 30 d'Octubre el teatre "Unión" recentemente construit. Els lectors ja tenen detalls d'aquest magne edifici.

Per la Companyia Catina-Estelrich se posaren en escena les sigüents obres: "Los Monigotes", sainete en un acte; zarzuela "La Alsaciana" i la comedia en dos actes "La Casa de Quirós".

Una orquestina composta de quatre profesors de Pahua tocá un precios acompanyament durant la representació de "Alsaciana" i en els intermedis de les obres anomen des. La componien un violí, piano, Jatz-band i violoto.

Mereix especial menció l'iluminació rutilant del local, que oferia una sorprenet mirada,

Sia enhonorabona, encare que ja repetida, als propietaris, Srs. Nebot Vidal, Lliteras i Mascaró, als quals desitjam que l'èxit coroni la seva empresa.

CASAMENTS

Jaume Llull (a) Llull amb Tonina Saru (a) Cantona; Tomeu Riutort (a) Caragol amb Magdalena Palliser (a) Cherubinet.

MORTA

Dia 1 de Novembre morí Sebastiana Servera (a) Sardet, a bastant

avansada edat com també una nina de en Lluís Pajoli. Al cel sien.

DINAR

Dilluns 7 del corrent, tengué lloc un dinar en el port de Cala Bona en la fonda de D. Pere Servera (a) Pajoli. Els que prengueren part en el dinar eren mossos del primer reemplás del 25, repatriats de Africa i compliren lo promés. Feia bastant de temps que hu desitjaven poder-lo celebrar tots plegats.

Corresponsal

En l'escola de nines nùm. 2.

ACTE REL·LIGIÓS LITERARI

Dins el poc temps que fa que vengué a pendre possessori de l'escola nacional n.º. 2 de aquesta localitat la Sta. Josefina Satué Font ja s'ha creades moltes simpaties, i ha lograt cridar l'atenció pública, no just per la bondat de son caràcter sinó també per l'activitat que desplega en la tasca escolar i el gran interès que demostra en reixecar l'escola que tant decaiguda estava a causa dels continuats trasllats de les mestres que per ella han passat.

Ara mateix acaba de celebrar un acte altament simpàtic que diu molt a son favor i que sens lupte ha d'ésser el principi del reixecament que se proposa. Es aquest l'Entronisació del Sagrat Cor de Jesús en la seua escola que celebrá el diumenge passat a les 3 i mitja del capvespre, acte an el que hi convidá las autoritats, a tots els companys públics i privats, veïnats de l'escola i famílies de les alumnes. La sala escola i dependéncies annexes eren ben plenes de distingides famílies essent presidida la reunió per el primer tinent batle D. Antoni Amorós, Rector Rt. D. Juan Rubí, D. Miquel Morey i D. Juan Ginard membres de la Junta de 1ª ensenyansa, Vicari Rt. D. Sebastià Literas, Pvre. i D. Mateu Melis mestre nacional.

Efectuà la benedicció d'un senzill, però molt bell quadro del Sagrat Cor el Rt. Juan Rubí, Rector, estant en una espècie d'altar que tenia la bandera espanyola al fons i profusió de ramells i cossols al entorn i al peu del quadre. Acabada la cerimònia, i, en obsequi dels assistents, feu un escaient acte literari-musical en el que pogué demostrar la Sta. Satué quins miracles pot fer una activitat i voluntat ferma, posades al servici l'una intel·ligència ben conrada enlaçades les dues amb el llaç del amor als infants, amorque deu tenir tota bona mestra.

Les xamoses alumnetes seues cantaren molt be dos Càntic al Cor de Jesús i la simpática cançó Jesús als

nois, acompanyant-les ella al piano, i entre un i altre cant recitaren algunes nines les poesies *Salutació al Sagrat Cor*, *Himno del niño a su Criador*, *Confianza en Dios* i *Desig complert*, i ademés la nineta R. Sancho recitá un escaient discursset.

Al acabar aqueix acte s'alçá el Rt. Sr. Rector i públicament doná l'enhorabona a la Mestre per haver volgut posar uns fonaments tant sòlids a la seua actuació en la nostra vila augurant-li éxits segurs de seguir per aqueix camí.

A les moltes enhorabones rebudes devem afegir-hi la nostra ben expressiva.

Administració
Municipal

Avui vespre a la Sala se tornarà fer la subasta de la construcció de la paret per l'aixamplament del carrer de Sant Salvador que va quedar deserta la darrera vegada. S'alça el tipus en un 5 p.º. També se substará la renda de la Costa de S. Salvador, o sia la finca adquirida per l'Ajuntament per emplassar ni l'edifici escola i la carretera de St. Salvador, reservant-se el trast per dit edifici El plas és un any i el tipus 100 pis.

Se están fent gestions per l'adquisició d'un motoret que vagi treguent l'aigo de la mina que se construeix devora la Font de la vila.

DE CA NOSTRA

CAMPANA ESQUERDADA

Hi ha está de fa algunes setmanes la campana petita de la Parròquia. Se nota especialment, al tocar de mort que és quant més se necessita. Será precís el canviar-la.

MORT

Divenres passat, dia 4 a les vuit des vespre la campana anunciá, l'Extremaunció de Mestre Antoni Serra (a) Pobè

i seguidament s'escampá la notícia de la seva mort rápida. El matí, encara que no se trobava gaire be, havia estat aixecat i al horabaixa s'havia hagut de jeure per no estar be. Però la mort arribá casi repentiuament. Deu el tanga a la Glòria i rebi sa familia el nostro cordel.

PORCS

Estam en l'época àlgida de la venta dels porcs. Casi cada dia se treuen molts al pes. Diumenge passat entre els que se tregueren n'hi hagué un d'ells que pesà 280 Kg. i dimecres un de 296.

CONTRIBUCIO

Els derrers dies d'aquesta passada setmana s'ha verificada la cobrança de la contribució i matrícules. No cal oblidar que s'ha feta també la crida de la recaudació de cédules personals i del impost de consums i inquilinat.

VISITA D'INSPECCIO

Durant alguns dies d'aquesta setmana es estat a la nostra vila D. Juan Capó, Inspector en cap de 1ª ensenyansa amb l'objecte de passar la visita ordinària a les escoles de nius de la nostra vila i les de Capdepera. Des de aquí se ha dirigit a Son Servera.

GENERAL BATET

Dilluns en el tren del matí arribá de pas cap a les Coves el General Batet al qual esperava a l'estació una nutrida comissió del Somatèu, canviant-se entre ells com a General, i quefe d'aquella Institució, les salutacions de rúbria. Visitá la Casa de la vila.

PST, UEP! I ESCOLTAU!

No compreu sense visitar la GRAN VARIEDAT DE MAQUINES D'ESCRIBURE de més de 35 classes diferents URANIA, campeón de resistència, PICCOLA, PERKEO, CONTINENTAL, UNDERVOOT, ROYAL, REMINGTON etc, desde ptas. 120. La multicopista IBÉRIA y tota classe de mecanografía y utensilis: papè carbó, sintes etc. Màquines de càlcul mercantil per sumá, restá, etc. REMA i altres.

Taules, cadires, comodins, taula màquina, i tota classe de mobles per escritori de la casa ROVIRA. Representant en Balears:

JUAN LÓPEZ LLULL : : C. Huerto n.º. 7 ARTA (Mallorca)
Demanau informes i prospectes gratis de qualsevol cosa que vos interessi.

OBRES DE SANTA TERESETA

DE VENTA EN LA
Llibreria A FERRER GINART.

Hª de un alma ed. castellana=tela 7'00
« d'un ànima ed catalana —tela 5'50
Vida de St. Teresina ed. catalana rústica 1'50
« de Sta Teresita—P. Javier, ed cast. tela 6'00
« Sta. Teresita para los niños, ed. cast. 3'00
Autobiografía de id ed castellana, tela 3'00
El Espíritu de Sta Teresita ed. cast tela 3'50
Devocionario de id, ed. cast. tela 2'50
Una rca deshojada—423 pàgines 4 pts.
Pensaments de Sta Teresita en tela 2 pts.
«Pequeña Lluvia de rosas», folletó de 12

pàgines 0'50 pts Dna.
Caminito de la Infancia ed. cast. tela 2'00
« « ed popular 0'50
Novena, triduo y visita 0'50
Estampa tricomia para cuadro 5'00
« 27X34 0'50
Album de 20 postales id 2'00
Stampitas en fotografia, una 0'30
« marfilinas una 0'10
Papel cartas con timbre de la Santa. 25 pliegos y
25 sobres 2'00

AGENCIA DE ARTA A PALMA
I VICEVERSA DE
ANTONI GILI (A) COMUNA
Y
B^{ME}. FLAQUER (A) MANGOL
SERVICI DIARI EN PRONTITUT I ECONOMIA
DE PREUS
ENCARREGS A DOMICILI
Palma -- Banch de S'oli, 24
DIRECCIO: Artá-Can Mangol, Angulo
• --Can Comuna Gentio

GRANJA BARCINO

PER TOTA CLASSE D'AVIRAM DE RAÇA
GUNIS, COLOMS, ALIMENTS ESPECIALS
PER POLLS, I Ponedores, INCUBADO-
RES; ANELLES. PLANS I CONSULTES
—(A) CONSELL-MALLORCA—

ALMACENES MATONS

DE
RAFAEL FELIU BLANES
CALLE DE JAIME II n.º 39 a 149
Palma de Mallorca
SASTRERIA PARA SEÑORA
Y CABALLERO
ARTICULOS Y NOVEDADES
PARA VESTIR DE TODAS CLASES

Ensaimades i panets

En lloc se troben millós que a la
PANADERIA Victoria
ES FORN NOU
DEN

Miquel Roca Castell

A sa bolga he'l trobaren sempre pans
pane's galletes, bescuits, rollets, i tota
classe de pasticeria.

TALBE SE SERVEIX A DOMICILI
Netedat, prontitut i economia
DESPAIG:

Carrer de Palma 3 bis. ARTA

EN JAUME PICO

(A) ROTCHET

té una Agencia entre Artá i Palma i he'l
va cada dia.

Serveix amb prontitut i seguredat tota
classe d'encàrregs

Direcció a Palma: Harina 8. Au es cos-
tat des Centro Farmacèutic.

Artá: Palma n.º. 5

Tienda Vicens
PRECIOS FIJOS Y MUY REDUCIDOS

EN
Tejidos y toda clase
Merceria de
Perfumeria comestibles

SE VENDEN MAQUINAS DE COSER

PFAFF E IMPERI

y toda clase de instrumentos

J. V. CALLE DE A. BLANES 38

Automòvils de lloguer

DELS GERMANS

SARD (A) TERRES

A cada arribada de tren van a l Estació.
Tenen servici combinat amb el Ferrocarril.

Excursions a Ses Coves, Calarratjada i demés
punts de Mallorca a preus convenguts.

DIRIGIRSE:

Carré d'En Pitxol n.º 8 } ARTÁ.
Id Son Servera n.º 29 }

NAUMAN MAQUINAS PARA COSER Y BORDAR

La Fábrica más grande de Máquinas
para coser y bordar del continente.

(MARCA ALEMANA)
DEPOSITARIO EXCLUSIVO EN ARTA

CAN GANANSI